

— **Az inzultált főpap ügye.** Nagy szenzációt keltett a múlt hónapban az a verekezés, a mely a Ferenciek temploma előtt történt, a melyet Sajgó Győző orvosnövendék és Sajgó Lajos főhadnagy rendeztek és a melynek szenvedő áldozata a Katholikus Népszövetség igazgatója, Szentiványi Károly volt. Az inzultált főpap becsületsértés és könnyű testi sértés címén bünyefenyítő feljelentést tett támadói ellen. A polgári hatóság elé csak az orvosnövendék került, mert a főhadnagy a katonai törvényszék előtt tartozik felelősséggel. A mai tárgyaláson, a mely *Baumann* járásbíró előtt folyt le, *Sajgó Győző* azt vallotta, hogy nem érzi magát bűnösnek, mert nem nyult Szentiványihoz. Nővére, *Sajgó Ilma* kijelenti, hogy bátyját nem bujtotta föl, csak utólag értesült a verekedésről. *Szentiványi* az ismert tényállást adja elő. *Bálint Ágost* hitszónok mindent látott, azt is, hogy az orvosnövendék lefogta Szentiványit és ezt kiabálta:

— Üsd, a hogyan bírod!

Az ellentétes vallomások miatt Szentiványi jogi képviselője újabb tanúk beidézését és a tárgyalás nyolc napra való elnapolását kérte.

— **Zeppelin és a magyarok.** Ezzel a címmel a *B. Z. am Mittag*-ban egy kedélyes kis hirt olvasunk, a mely szerint Magyarország örömmámorban uszik, mióta Zeppelin lemondta a Bécsbe tervezett léghajózást. A magyarok ugyanis gróf Zeppelinnek Bécsbe történt meghívását dühösen fogadták, azt hitték, hogy Bécs ártani akar a budapesti aviatikai versenyeknek. A magyarok — azt mondja a német lap — úgy meg vannak töltve sovínizmussal, hogy maholnap motor nélkül a levegőbe repülnek.

A vérbaj orvossága.

Berlin, június 10.
(Az Est tudósítójától.)

A német főváros orvosait, egy tegnap tartott előadás tartja lázas izgalomban. A *Virchow-kórház* belgyógyászati igazgatója, *Wechselmann* tanár rendkívül nagyszámu orvosi közönség előtt, számos gyógyult beteggel bizonyítva, előadást tartott *Ehrlich Pál frankfurti* orvos szeréről, a mely gyökeresen és biztosan gyógyítja a vérbajt. Az előadáson sok gyógyult beteg volt jelen, a kiket valamennyit egyszeri befecskendezés gyógyított meg. Ha ez a hír igaz, a miben aligha lehet kételkedni, hiszen *Wechselmann* nagyon komoly orvos, akkor a modern kor egyik legelőkelőbb problémája nyert megoldást.

*

Az Est egy munkatársa a berlini hír érkezése után fölkereste dr. *Török Lajos* egyetemi rk. tanárt, legnagyobb kapacitásunkat és kiváló tudósunkat, a ki *Ehrlich* gyógyszeréről így nyilatkozott:

— *Wechselmann* is, *Ehrlich* is komoly tudós, de ilyen találmányok esetén csak hosszas észlelés hozza meg a végleges eredményt. Eddig is voltak gyógyszereink, a melyekkel ideiglenesen meggyógyítottuk a vérbajt, de aztán

recidivák lettek a betegek. A nagy kérdés most, vajjon ezzel a szerrel nem így leszünk-e? Jóllehet a két kiváló tudós neve garancia, mégis ajánlatos a legnagyobb óvatosság, mielőtt világga kürtöljök, hogy megvan a vérbaj biztos gyógyszere.

Sztropko szegény és nem fizetheti a királygyakorlatok költségeit.

Az államtól kér pénzt.

Sátoraljaújhely, június 10.
(Az Est tudósítójától.)

Az ideai hadgyakorlatok ügye ma délelőtt szóba került Zemplénmegye közgyűlésén. A hadgyakorlatok tudvalevőleg Észak-Magyarországon, jórészt pedig Zemplénmegye felső vidékén lesznek, a királyi főhadiszállás pedig egy kis zempléni faluban, *Sztropkón* lesz. Ez a megtiszteltetés ugyancsak sok pénzébe kerül a vármegyének és ezért a mai közgyűlésen kimondotta a törvényhatóság, hogy a *sztropkói királynapok költségeinek fedezésére államsegélyt* kér.

A megyei közgyűlésen *Dókus Gyula* alispán adta elő az ügyet. A végső megállapodás szerint:

a hadgyakorlatok szeptember hó 12—15-dike között lesznek. A király hadiszállása *Sztropkón* lesz báró *Huszár Zsigmond* kastélyában. A király kíséretében lesznek *Ferenc Ferdinánd* trónörökös, *Jenő* főherceg és *Lipót Szalvátor* főherceg. *Sátoraljaújhelytől* *Homonnáig* vonaton megy a király, onnan automobilon *Sztropkóra*. A hadvezetőség főhadiszállása *Vízközön* lesz és itt fog lakni a trónörökös is. *Jenő* főherceg *Sztropkón* a római katolikus plébánián, *Lipót Szalvátor* a sztropkói szolgabíró házában fog lakni.

A rend fentartására *Sztropkón* ötven csendőr és két tisz, a környéken pedig százötven csendőr és hat tisz fog felügyelni.

A hadgyakorlatok idejére renoválják báró *Huszár* kastélyát és egész Zemplénmegyében kijavítják az utakat. Az országutak most rendkívül rosszkarban vannak és rendbehozásuk 485 ezer koronába kerül. Különösen sok gondot okozott *Sztropko* község utjainak és utcáinak rendbehozása. Miután a község pótagója már most meghaladja a száz százalékot, az alispán indítványára kimondta a törvényhatóság, hogy

Sztropko községnek villamvilágítással való ellátására, utjainak rendbehozására, valamint a zemplénmegyei országutak munkálataira nagy államsegélyt kér. Arra az esetre pedig, hogyha a kormány a segélyt megtagadja, *Sztropko* község költségeit is a vármegye viseli.

E költségek együttesen jóval meghaladják a félmillió koronát.

A REPÜLŐVERSENY

A tegnapi baleset részletei. — Beszélgetés az aviatikusokkal. — A rendőrség lefoglalta a Quo vadist. — A sebesültek kártérítést kapnak.

Egyenletes kattogás, csendes zugás halatszik a levegőből... A Rákosmezőn, a hol valamikor épen így táboroztak a magyarok pompás ruháikban, fényes sátrakban, az ország dolgairól tanácskozában, századok multán a Rákoson táborozó magyarok átváltak közönséggé, fényes, nagyszámu közönséggé, a mely tegnap különös izgalommal nézte a levegőben történeteket.

Egyenletes kattogás és csendes zugás ismét. Fejünk felett ismét megjelent a »Galamb«. Sárga hasát, recés szárnyai alját világosan látni. Oldalán a számot is. Pedig szédületes magasságokban uszik, olyan biztonsággal, olyan diadalmas közömbösséggel, mintha a levegő megszokott tartózkodása volna neki. Madár ijedten rebben előle... Érdekes, hogy a repülőtéren alig látni madarat. Sokszor napok mulnak el, a nélkül, hogy egy mutatkoznék. Rémhírek lehetnek elterjedve a madártársadalomban a Rákosról. Óriások jöttek! — mondják egymásnak a madarak...

A Galamb Clerget-motorának kattogása mellé, mint a nagybögő, szól most egy biplán Gnôme-motorának bugása, Chavez az; finom benzinfátyol lebeg utána, a mint egyre magasabbra kel. Wagner Hanriot-gépe, Latham Antoinetteje, négy biplán, Farmanok és Sommerek és a német kapitány kécsavaros Wrightje keringnek fenn. Mindenek fölött pedig ott száll a felhőkben a Galamb. Ott a felhők közé uszó szárnyas gépen ember ül! Erre a gondolatra kiűt a láz a nézőn! Egy vörösszakálás, görbe, kutyaképű kis emberke, az arca flastrommal teliragasztott seb, a keze dagadt és alig mozgatja!

A „Quo vadis“ lecsap.

— A szerencsétlenség. —

... Ebben a percben a pálya bal szélén *Frey André* Sommerbiplánja, a melynek az orrán fekete betűkkel olvasható »Quo vadis« (»Hova mész?«) mérsékelt magasságból, megszakitja körfutását a levegőben és mint a ragadozómadár lecsap a tizkoronás hely közönségére. És hét ember súlyosan megsebesül...

Mit mond Frey?

Munkatársunk beszélt *Frey André*-val, az aviatikussal, a kinek gépe a szerencsétlenséget okozta:

— Repülés közben — mondotta *Frey* — elmulasztottam a baloldali szélső pilont megkerülni, a mely rendkívül künn van. Ezzel a köröm érvénytelenné lett volna, megfordultam

tehát, hogy újra vegyem a szélső pilont. A hirtelen fordulat közben egyszerre szembe kerültem egy géppel, azt hiszem *Illner*-ével. Az összeütközés veszélye előtt álltam. Ha csak a másik gép légáramlata ér, lezuhanok. Hirtelen fordítani akartam a gépemet tehát, hogy kikerüljem a másikat. Ebben a heves mozgulatban eltört a kormányom. Megállítottam a motort és a magára hagyott gép sebesen siklott le a levegőből. Egyenesen a közönség felé siklott; láttam, hogy belemegyek a publikumba; integettem a kezemmel, hogy menjenek szét, de az emberek úgy látszik, azt hitték, hogy üdvözlöm őket, mert ott előttük akarok leszállni. És mind odatolongott. Én, mielőtt a gépem földet ért volna, leugroztam. Egész öntudatlan voltam. Egyszerre a hangáromnál találtam magam. A mérnököm mondta, hogy úgy futottam, mint egy szarvas...

Frey Sommer-gépe teljesen össze-roncsolódott, de a motornak, a gép legértékesebb részének semmi baja.

Németek és franciák.

A versengés egyrészt a németek és osztrákok, másrészt a franciák közt ebben a szerencsétlenségben is megnyilvánult. *Paulhan* és *Latham* odavoltak, hogy éppen egy franciával történt ez a baleset. *Illner*-t, az osztrákot, a ki erősen veszélyezteteti a francia diadalt Budapesten, vádolják a balesetért.

Illner munkatársunknak erről a vizsályról a következőket mondta:

— *Frey* balesetében semmi részem. A köteles huszonöt méter magasságkülönbséget megtartottam, a mikor *Frey* gépével találkozott, arról nem tehetek, hogy *Frey* még nem tudja kezelni a gépet. Igaz, hogy kétszáz koronára megbüntettek, de ez azért történt, mert a közönség fölött repültem. Elhiszem, hogy a derék franciák szeretnék, ha a verseny tartamára diszkvalifikálnának, de semmiféle hibát nem követtem el... Egyelőre az utazási versenyre készülök. A motorom kipróbáltam és rendbehoztam. Az egész utvonalon automobil-staféták fognak követni. Kár, hogy Budapest fölött nem repülhetek és nem tarthatok Bicske felé. Ezzel tizenöt-husz kilométert megtakaríthatnék. Vörösvár és Dorogh fölött fogok elrepülni és hosszú darabon a Duna kanyargását kell követnem. Remélem négy óra előtt Győrött vagyok. Utközben csak akkor szállok le, ha feltétlenül szükségem van rá. Győrben legfeljebb egy óra hosszát tartózkodom. Ha baj nem ér, úgy számítom, hogy fél

nyolckor a repülőtérén, a hangárom előtt lehetek. Akkor aztán *protestálhatnak* a franciák.

Munkatársunk beszélt *Rafalovics*-sal, a *Compagnie Aérienne* igazgatójával is, a ki a nálunk megjelent valamennyi francia aviatikus kirándulásának az üzleti részét intézi.

— Nem akarjuk mi diszkvalifikálni Illnert! Megtartotta a *huszonöt méter* magasságkülönbséget: semmi hibát sem követett el. Szerencsétlenség történt, melyért senki sem felelős.

A *Rafalovics* emberei, *Latham*, *Paulhan* és a többi franciák azonban a legnagyobb haraggal beszélnek Illnerről.

A pilón!

A versenyterén ma délelőtt ivett köröztek, a melyet valamennyi aviatikus aláírt. Ebben az ivben arra kéri az igazgatót, hogy a *bal szélső pilótát* helyezték beljebb. Azt mondják, ez okozta a szerencsétlenséget, mert a pilón miatt kellett a közönség közelében repülni.

Egy év, vagy 500 forint.

A szerencsétlenség rendőri részét a főkapitány *Tóth* János kapitányra, a bűnügyi osztály helyettes vezetőjére bízta. A rendőrség a bűnügyi nyomozást a büntető törvénykönyv 310. §-a alapján, súlyos testi sértés címén indítja meg. Ez a paragrafus így szól:

A ki gondatlanság által másnak súlyos testi sértést okozott, három hónapig terjedhető fogházzal és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Van azonban a paragrafusnak egy szigorító bekezdése, a mely ezt mondja:

Ha azonban a súlyos testi sértés, az azt okozó saját hivatalában, vagy foglalkozásában való járatlanságából, vagy annak szabályainak megszegéséből származott, egy évig terjedhető fogházzal, vagy ötszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

A rendőri vizsgálat ennek a szigorító bekezdésnek alapján indult meg. Ma délelőtt a rendőrfogalmazók elmentek az összes megsebesültekhez és mindenütt jegyzőkönyvet vettek fel. Addig is ártírt azonban az aviatikai telep igazgatóságához, hogy a saját hatáskörén belül megindított vizsgálat adatait bocsássa a rendőrség rendelkezésére.

A lezuhant *Quo Vadis* gépet szakszerűen megvizsgálják, hogy megállapítsák vajjon igaz-e, hogy *eltört* a kormányrudja? E célból a gép romjait már tegnap rendőri zárlat alá vették, nehogy közben manipulálni lehessen rajta.

A lezuhant *Frey*-t még tegnap kihallgatta *Nagy* Károly kapitány. Azzal védekezett, hogy a szerencsétlenségnek *Illner* az oka. Ugyanis — mondja *Frey* — *Illner* nem tartotta be a szabályokat és így a *Quo Vadis* az *Illner* gépének légáramlatába került.

Ma délután hallgatják ki a főkapitányságon *Frey*-t, a ki *ha hivatalosan is ezt a vallomást teszi*, akkor *Illnert* is gyanúsítottként fogják kihallgatni, szintén a 310. §. szigorított bekezdése alapján.

Különben *Illner* ellen már a N. kerületi kapitányság is megindította az eljárást a Btkv. 78. §-a alapján, a mely azt mondja, hogy a ki nyilvános mulatságokon, népünnepélyeken, körmenetekben vagy más csoportosulásokon a rend fentartására és szerencsétlenségek elkerülésére tett hatósági intézkedéseket megszegi, száz forint pénzbüntetésre ítéendő. Már pedig *Illner* avval, hogy állandóan a publikum feje fölött röpködött, beleütközött ennek a paragrafusnak az intézkedésébe.

József főherceg és a szerencsétlenség.

A repülőversenyek egyik legszenvedélyesebb látogatója *József* főherceg. Már kora délután ott ül a bírói páholyban, élénken részt vesz a megbeszélésben, és csak akkor megy át az udvari páholyba, a mikor családja is megérkezik.

Tegnap, a mint a *Quo vadis* lezuhant, *Augusta* főhercegnővel együtt sietett át a szerencsétlenség színhelyére és a tömeggel együtt tódult be a kitünő dr. *Boros* Ernő ambulatóriumára, a mely pompás felszerelésével és mintaszerű vezetésével mindenki becsülését megérdemli.

Két katonatiszt és a mentők hordágyon vitték be a szerencsétlenség női áldozatát; utánuk a főhercegi pár és a tömeg. A helyiség egy pillanat alatt megtelt. Dr. *Boros* rögtön munkához látott és hátra se nézve, ingerülten kiáltott:

— Mindenki, a kire itt szükség nincs, hagyja el a helyiséget.

Persze, nem látta *József* főherceget. De a főherceg az orvosi parancs hallatára rögtön kiment, míg *Augusta* főhercegnő, a ki nem tud magyarul, benmaradt. *József* főherceggel ezuttal először esett meg, hogy valahonnan kiküldték. De bizonyára megértette a helyzetet és nem haragszik érte.

Az ötödik nap

lassan, vontatottan kezdődött, hogy aztán a szél elülése után egymást kergessék a gépek és az események. A felszállások kezdetéig is jól telt az idő, mert mióta az igazgatóság gátat vetett a zsarolásoknak, azóta egész kellemes a künn tartózkodás s még repülések nélkül is úgy érezheti magát az ember, mint délből a korzón, vagy délután a Városliget különböző kedvelt helyein. A forgalom is alkalmazkodik most már az igényekhez s a csütörtöki rekord látogatás dacára is, kényelmesen és gyorsan tudta az utat a közönség megtenni. A naponta fokozódó érdeklődés

új jegyek

kibocsátásának szükségességét vetette fel. Most már ugyanis igen sokan vannak, a kik egyszer akarták meg nézni a repülőversenyt, de aztán annyira lebilincselte őket a látvány

szépsége, a repülés izgalmas jelenetei, hogy naponta szeretnének kimenni. A rendezőség jól tenné, ha ezeknek az által tenné lehetővé a kijárást, hogy például vasárnaptól kezdve új, olcsóbb meeting jegyeket adna ki.

A folyton fokozódó érdeklődés nemcsak a látogatók számának növekedésében nyilvánul meg, hanem abban az óriási tolongásban is, a mely esténként

Az Est eredménytáblája

előtt keletkezik az *Andrássy*-ut elején. A negyedóránként kiírt eredményeknek már törzsközönsége is van. A *Gereben* írógép iroda ablakai előtt felállított öt méteres táblával szemben letelepednek a Váci-körut és *Andrássy*-ut padjaira s ott lesik az eredményeket, a melyek révén tegnap az egész városban pár perc alatt hire futott, hogy

Latham leesett.

Ez a hír már másodszor jelent meg a táblán s hál' Isten mindkétszer következmény nélkül maradt. *Latham* vizet prédikál, de bort iszik. Váltig hangoztatja, hogy az aviatikusnak nem szabad semmit sem kockáztatni, csak akkor szabad felszállni, ha gépe jól funkcionál. E kétségtelenül helyes elvet azonban ő maga csak addig követi míg a kettős szövetség egy tagját nem látja készülődni. A mint egy osztrák vagy német előhoztja gépét, *Latham* eldobja cigarettáját s motorromlást, szélvihart feledve megy ő is és — lebukik.

Latham azonban eddig szerencsésen járt, nem úgy mint honfitársa, az igazán sajnálatraméltó *André Frey*, a ki talán legszegényebb valamennyi között, a kinek egész vagyonát képezte a gépe s a ki a budapesti meeting eredményeitől légvárainak beteljesülését várta s most ime

gépe összetört

s a szegény szerencsétlen aviatikus nemcsak gépe romjait sirathatja, hanem kesereghet az okozott baleset miatt is. Szegény *André Frey*! Gépét nem tudjuk visszaadni, de nyugalmát talán igen. Megnyugtathatjuk, hogy még maguk a sérültek is elismerik, hogy minden lehető megtett a baleset elhárítására és igazán emberfölötti erőlködéssel iparkodott gépét a pálya fölé vissza vezetni noha már akkor tudta, hogy neki bukni kell, mert magassági kormányja felmondta a szolgálatot s ő csak bukás révén érhetett a földre. A vetélkedés és féltékenykedés eredményeképp a franciák rögtön az osztrák repülőket vádolták a baleset előidézésével. E vádjuk csak a féltékenység folyamánya, mert

Illner nem hibás,

hisz jóval fölötté és töle sokkal messzebb volt, semmint egy funkcionáló gépre befolyást gyakorolhasson. Ezt megállapították az összes fórumok s így *Illnerre* nézve ez a baleset semmiféle következménnyel nem fog jární. A közönségre való tekintettel azonban jó volna a tribün előtt lévő

pilonokat beljebb tenni

a pálya belseje felé, mert a szél rendszerint Cinkota felé fúj s a körben haladó aviatikusokat a tribünök felé nyomja, a kik azután néha a leg-

jobb akarat mellett sem tudnak a pályán maradni. E miatt szállt le tegnapelőtt *De Laroche* báróné is, a kinek szereplése csak egy kedves epizód, hisz a batorhölgytől senki sem vár bravurt, s repülés alkalmával mindenki csak azt kívánja, bár már szerencsésen lenn volna.

A bárónő multkor eleget is tett ennek az óhajtnak, s amikor az odasiető udvarias férfiak versenyében *Lauber* Dezső a *M. A. C.* nap-sütéstől fénylő főtítkára lett első, kijelentette, hogy nem is akart több kört repülni, mert a szél a tribün felé nyomta s mert már két hete nem volt a levegőben, de most gyakran fog menni s egyszer meg sem áll kétezer méter magasságig, vagy ha addig nem is, de harmincig biztosan, fejezte be vakmerő kijelentését, a melyen ő mulatott legjobban.

A bárónő csütörtökön a baleset láttára kissé elkedvetlenedett, de nem úgy a közönség, a melybe bámulatos gyorsan tért vissza a biztonság érzete. Alig egy negyedórával a baleset után már ismét mindenki a korlátnál volt s konstátálta, hogy a vaskitartással repülő *Wagner* mily szépen megy a pilonok mellett s növeli köreinek számát. Némi bosszúságot csak még a jelzés okozott. A közönség szerette volna tudni az eredményeket. Ugy értesültünk, hogy ma már életbe léptetik az általunk hétfőn javasolt

számjelzést

az abszolút rossznak bizonyult zászlós és kodex-jelzés helyett. Most már csak arra volna szükség, hogy a fekete táblára ne regényeket irjanak, hanem eredményeket. Pusztá számokat, a melyek a megtett köröket és az elért magasságokat jelzik.

Eredmény

kell a közönségnek, gyors lehetőleg pontos eredmény. Ha még nem is méterekre kiszámítva, de a körökre vonatkoztatva. E célból a repülőgépet jelző szám mellé egy rovatban ki lehetne írni:

mikor szállt fel

s egy másik rovatban:

hány kört tett meg,

ez és a magasság méterei teljesen kielégitenék a közönség kíváncsiságát, a melyet nem érdekel a leszállás okára vonatkozó hivatalos jelentés.

A közönség tudni akarja, hány kört ment *Wagner*, a ki csütörtöki eredményével erősen megelőzte társait az összeredmény versenyben, a melynek állása most is a következő:

Wagner 6 óra 28 p. 42.4 mp. *Kinet* 5 óra 8 p. 48.4 mp. *Illner* 5 óra 21 p. 2.5 mp. *Efimoff* 2 óra 57 p. 11 mp. *Pischof* 1 óra 17 p. 45 mp.

Kilométerekben pedig *Wagner* 382 km. 490 métert tett meg.

Időtartam-verseny: I. *Wagner* 2 óra 2 perc 42 másodperc; II. *Illner* 1 óra 45 perc 40 másodperc; III. *Frey* *Alfréd* 43 perc 54 másodperc.

Távolsági verseny: I. *Wagner* 137 kilométer, 365 méter; II. *Illner* 63 kilométer, 80 méter. (Azért oly kevés a kilométerek száma, mert számos kört elveszített, miután magasan repülve, nem repült mindig benn a pályán.) III. *Frey* *Alfréd* 40 kilométer, 850 méter.